

Virkninger på kraftsektoren av klimaendringer

Rolf Golombek
CREE modellforum
Oslo, 2.2.2012

Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning
Ragnar Frisch Centre for Economic Research
www.frisch.uio.no

Samfunnsøkonomiske GHG studier

- Standard: Virkninger av pris på utslipp
  - Kort sikt vs. lang sikt
- Direkte effekter av klimaendringer –
  - IPCC scenario A1b (2,8 C økning til 2100)
  - Endret temperatur
  - Endret nedbørsmønster
  - Endret vanntemperatur
  - Annet (vind med mer)
  - Partielle og totale effekter – LIBEMOD (Vest-Europa)
  - Fellesprosjekt med NVE og andre

Hva kan økonomisk teori si?

- Økt sommeretterspørsel pga. høyere temperatur:
  - Høyere kvantum, høyere pris
- Redusert sommertilbud pga. lavere vanntilslig og lavere effektivitet i kraftverk:
  - Lavere kvantum, høyere pris
- Nettoeffekter og kvantifisering

Analyseår

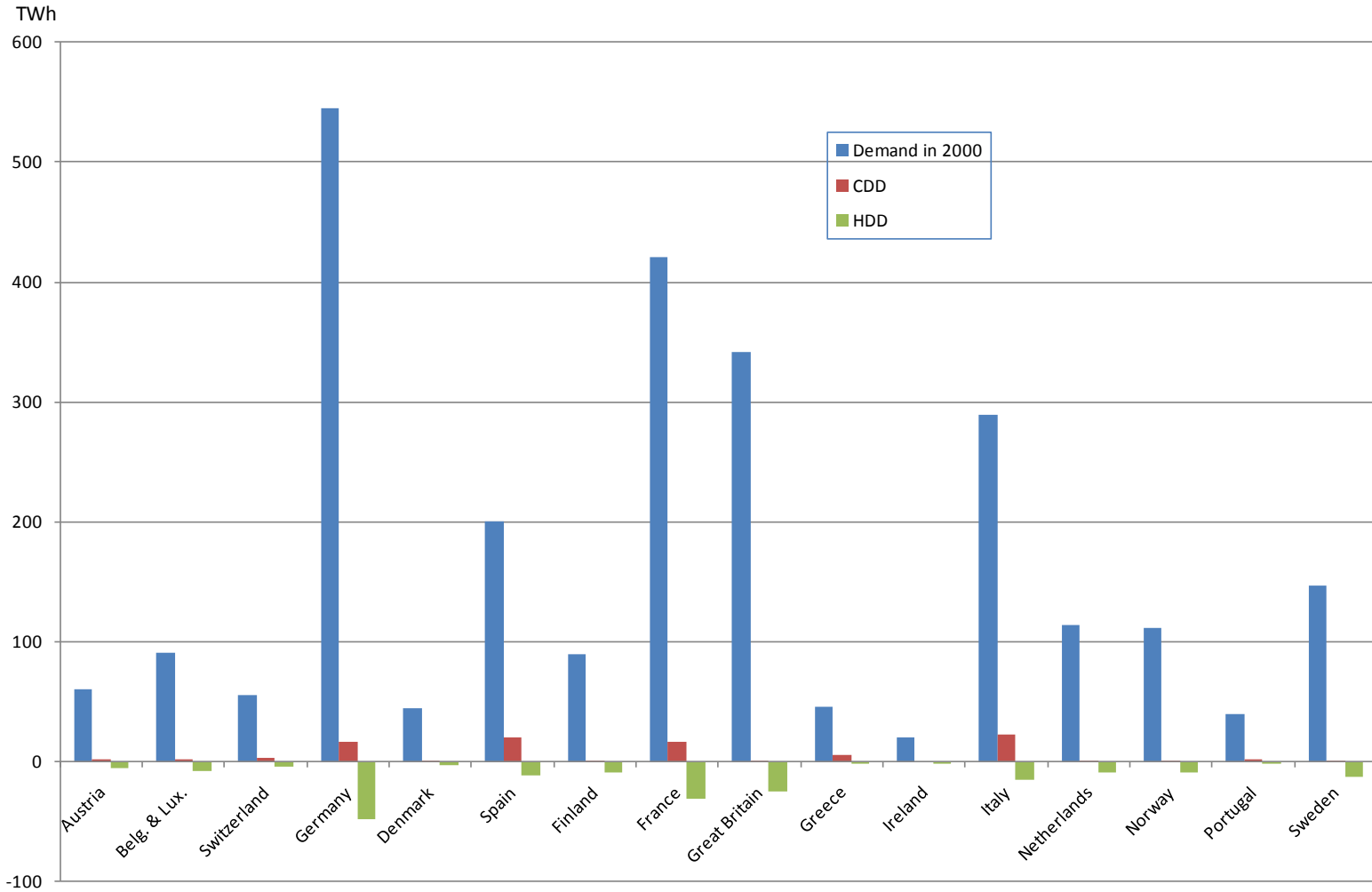
- Trade-off:
  - Klimaeffekter tar lang tid vs. vi vet lite om fremtiden
- Pedagogisk grep: Innføre været i 2071-2100 ("2085") i 2030
- 10 % sannsynlighet for at forventet 2085 vær realiseres i 2030.

Endret etterspørsel etter kraft 2000 vs. 2085

Eskeland/Mideksa, Benestad

- Cooling-Degree-Days CDD ("sommer")
  - Dagstemperatur relativt til 20 grader
  - CDD stiger med 88 prosent i Vest-Europa
  - Kraftettersp. øker med 3,6 prosent i Vest-Europa
  - Økningen kommer i Sør-Europa
- Heating-Degree-Days HDD ("vinter")
  - Dagstemperatur relativt til 18 grader
  - HDD faller med 28 prosent
  - Kraftettersp. faller med 7,3 prosent i Vest-Europa
  - Reduksjonen er sterkest i Nord-Europa
- Samlet etterspørsel faller med 3,7 prosent + endret mønster

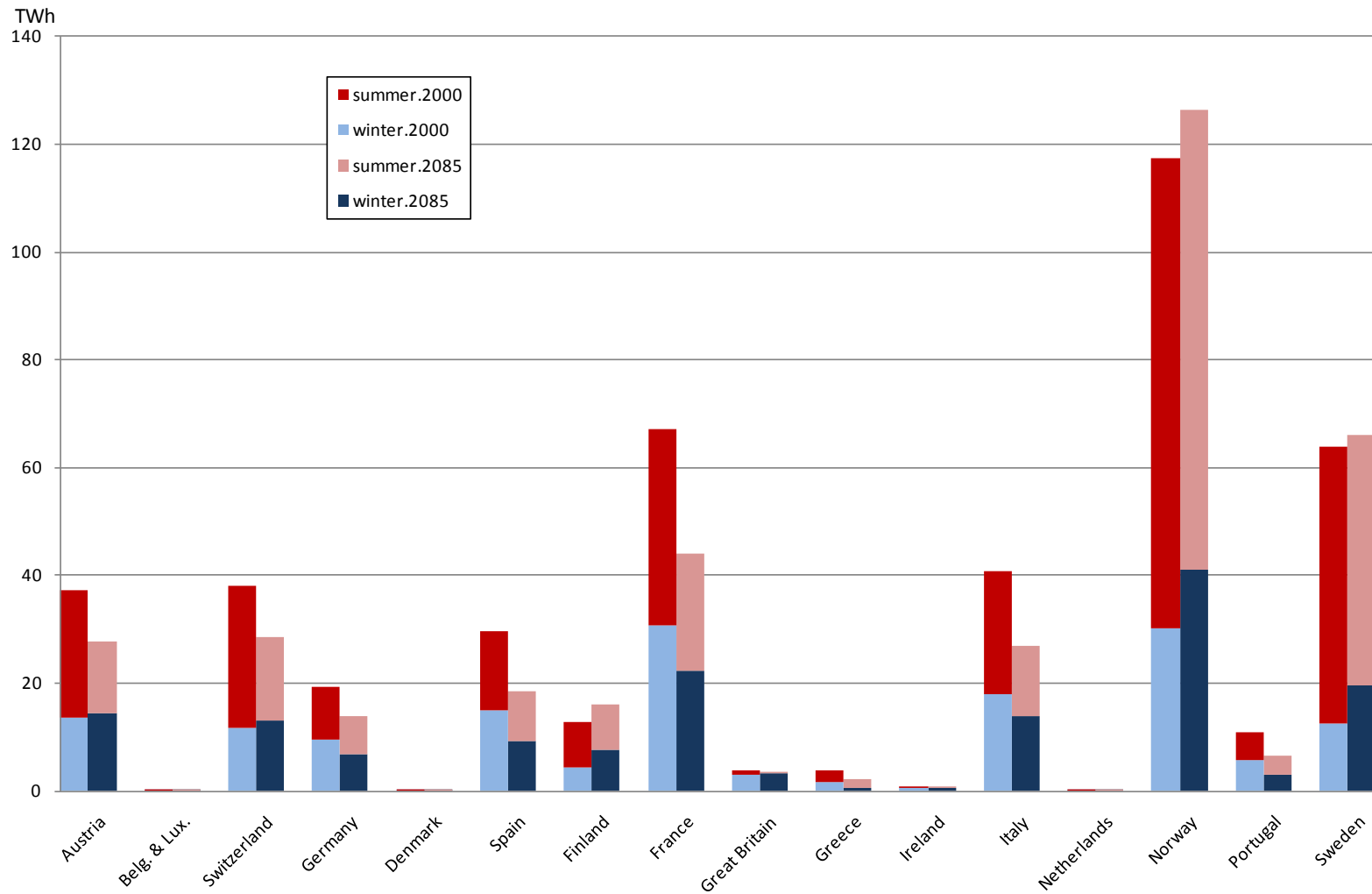
Demand in TWh, 2000 and 2085 climate

Endret tilsig av vann

- Endringer i vannavrenning ("runnoff")
- Samkjøringsmodellen brukt til å beregne endring i tilgangen på vann i norske magasiner
- Øvrige land: Proporsjonalitet mellom endret vannavrenning og endret vanntilsig
- Samlet vanntilsig faller med 15 %
  - Redusert tilsig i Sør-Europa, økt tilsig i Nord-Europa
  - Økt tilsig om vinteren i vannkraftland

Hydro power, 2000 and 2085 climate

Carnot effekten

Linnerud m.fl.

- Høyere lufttemperatur øker vanntemperaturen, som reduserer effektiviteten i termiske verk
  - Blir som skift oppover i grensekostnadskurve
- Effektivitet i fossile verk (atomkraftverk) reduseres med 0,6 % (0,8 %) for hver grad lufttemperaturen øker
- I 2085: Effektiviteten reduseres med 1,8 % (2,4 %) i fossile verk (atomkraftverk)
- Små forskjeller mellom sesong og land.

Hva er Libemod?

- Likevektsmodell for energimarkedene i Vest-Europa (gass og strøm) og verden (kull og olje)
- Bygger på økonomisk teori
- Private aktører tar beslutninger
  - Investeringer, produksjon, handel og konsum
- Myndighetene fastlegger politikk
  - Energi- og miljøavgifter
  - Forbud mot investeringer i atomkraft
- Modellvarianter
  - Kort sikt vs. lang sikt
  - Frikonkurransse vs. markedsrett
  - Deterministisk vs. stokastisk

Likevektsmodellen Libemod

Energimarkedene i Vest-Europa

- Input til modellen
  - Kostnadstyper for kraftproduksjon (teknologi/land)
  - Effektiviteter i kraftverk (teknologi/land)
  - Nedbør og vind
  - Elastisiteter
- Fastlegger alle kvanta, priser og CO2 utslipp i energiindustrien i Vest-Europa for hvert modell-land

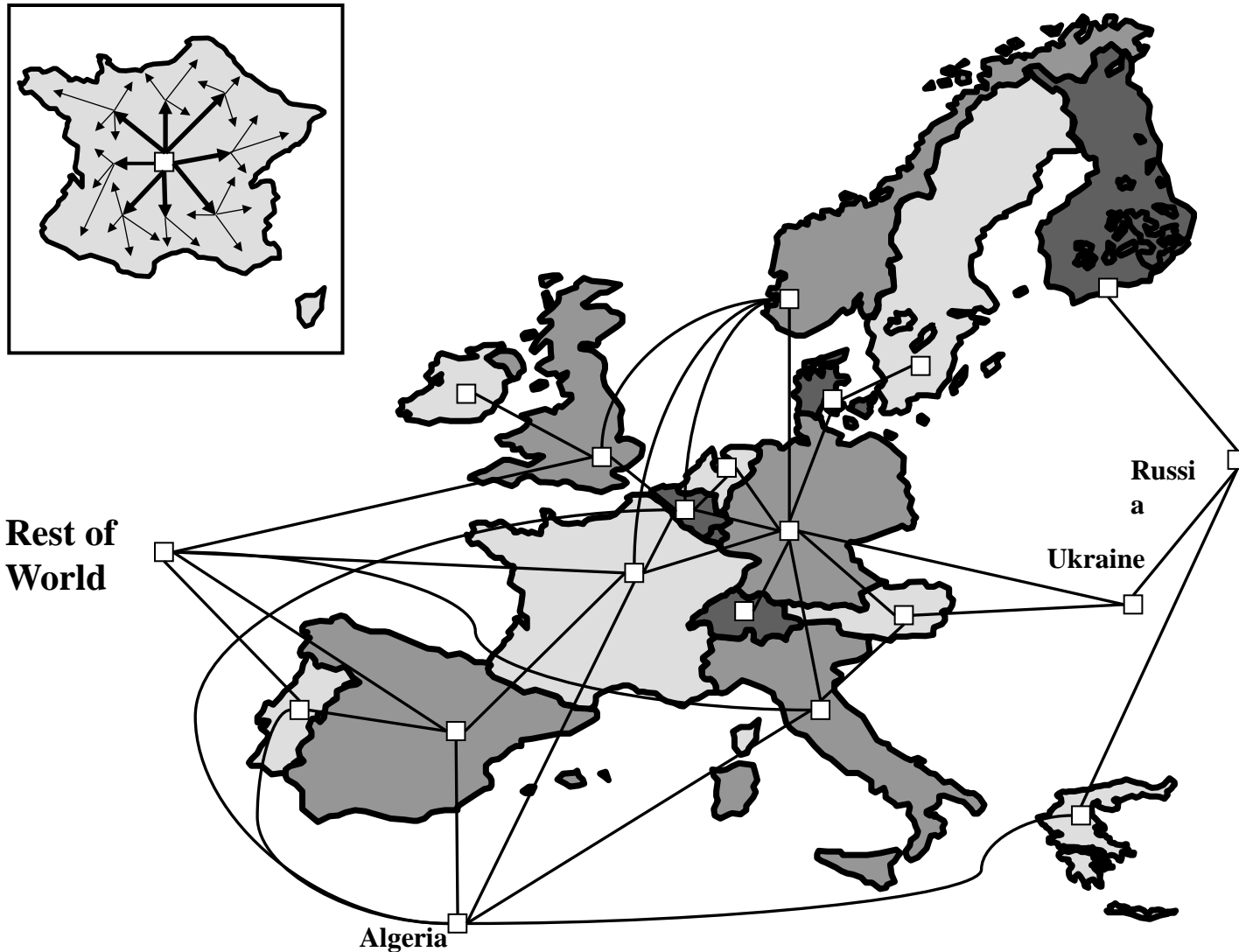
Libemod

- Energityper (fossil, elektrisitet, biomasse)
- Land
  - Modell-land
  - Øvrige land
- Markeder
  - Verdensmarkeder (olje og to typer kull)
  - Europeiske markeder (gass og elektrisitet)
  - Nasjonale markeder (brunkull og biomasse)

Libemod

- Etterspørselsektorer
  - Huseholdninger
  - Industri
  - Transport
  - Kraftproduksjon
  - CES system i hvert land/tre segmenter
  - Korrigeringer pga. endret temperatur
- Transport av energi
  - Nasjonalt
  - Internasjonalt (kort sikt vs. lang sikt)

Natural gas network in Libemod2000

Libemod – Tilbud av energi

- Tilbud av fossile brensler
  - Tilbudsfunksjoner (kalibrerte)
  - Årsmarkeder
- Tilbud av elektrisitet
  - Teknologier
  - Kostnadstyper
  - Effektivitet (gamle vs. nye verk)
    - Korrigeringer pga. Carnot effekten
  - Depresiering
  - Investeringer
  - Tidsoppløsning (sesong, natt vs. dag)

Tilbud av kraft

- Kraftprodusent maksimerer profitten
- Kan selge kraft eller reservekapasitet
- Kostnader knyttet til drift, vedlikehold og inv.
- Tekniske restriksjoner
  - Maksimal momentanproduksjon
  - Maksimal årsproduksjon
  - Teknologispesifikke restriksjoner
- Investeringsbeslutningen
- Driftsbeslutningene

Libemod - magasinkraft

- Kapasiteter
  - Tilsig
    - Korrigeringer pga. endret tilsig
  - Reservoar
  - Effekt (rør, turbiner)
- To teknologispesifikke restriksjoner
  - Tilgang og anvendelse av vann
  - Reservoar

Libemod - vindkraft

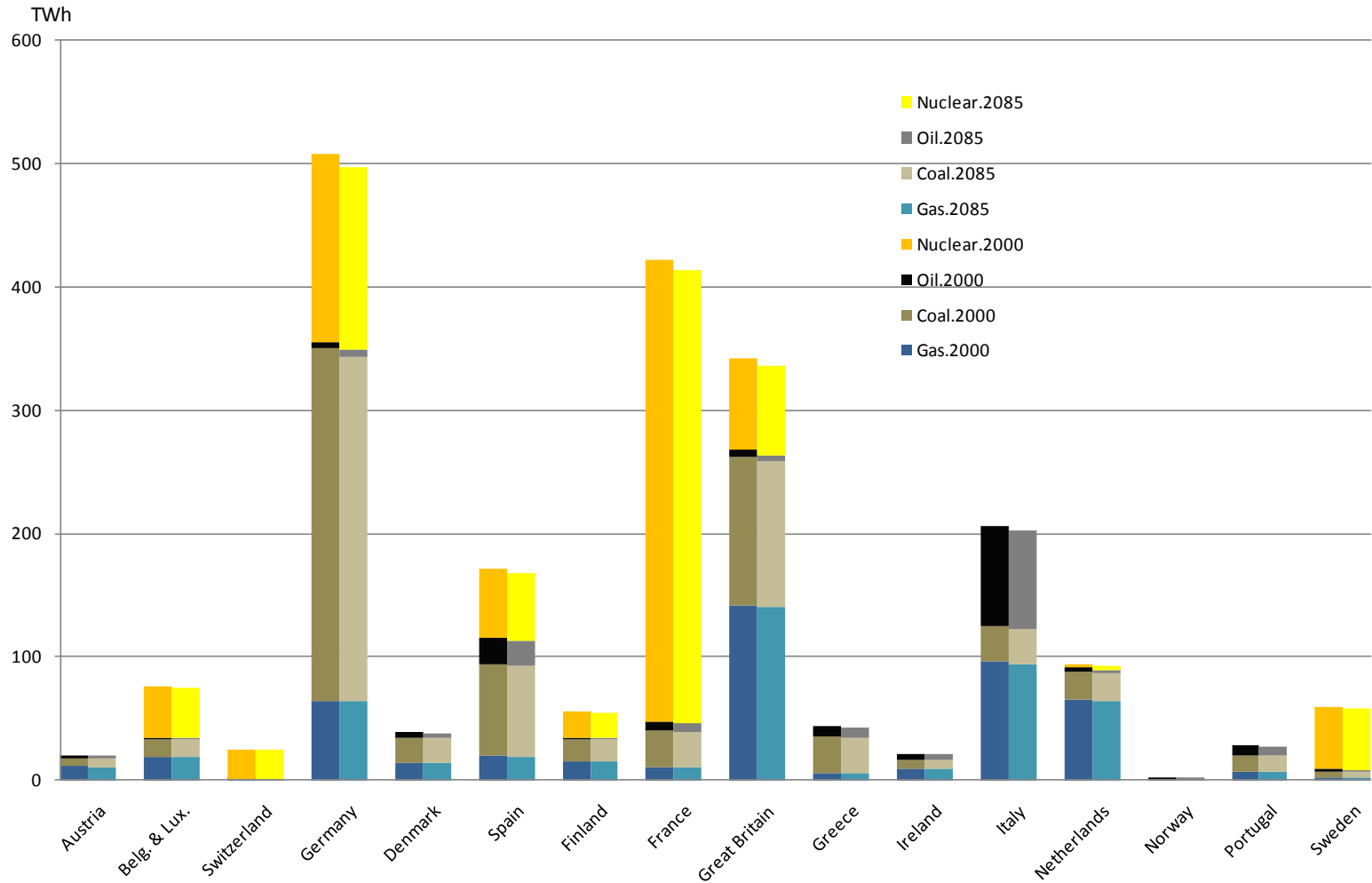
- Samme type verk i alle land
- Vindtimer varierer
  - mellom land
  - mellom regioner i samme land
  - over sesong
  - over døgnet
- Kostnad per kWh vil variere
- Denne studien: Eksogene investeringer

Resultater i 2030

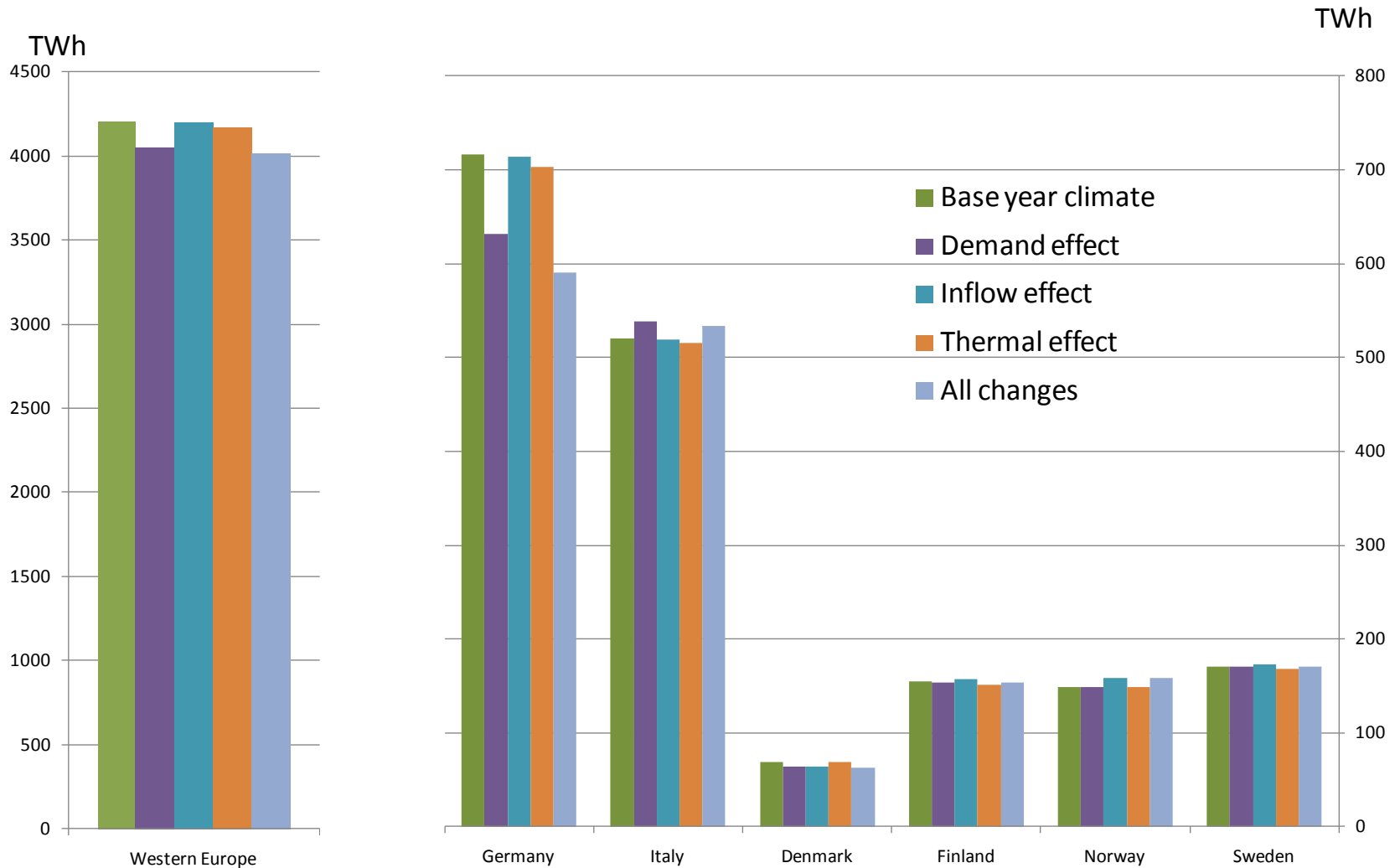
Ingen klimaeffekt, partielle effekter, totaleffekt

- Utgangspunkt: felles CO2 pris på 100/2 USD
- Produksjon
- Priser
- Handel og investeringer

Thermal power, 2000 and 2085 climate

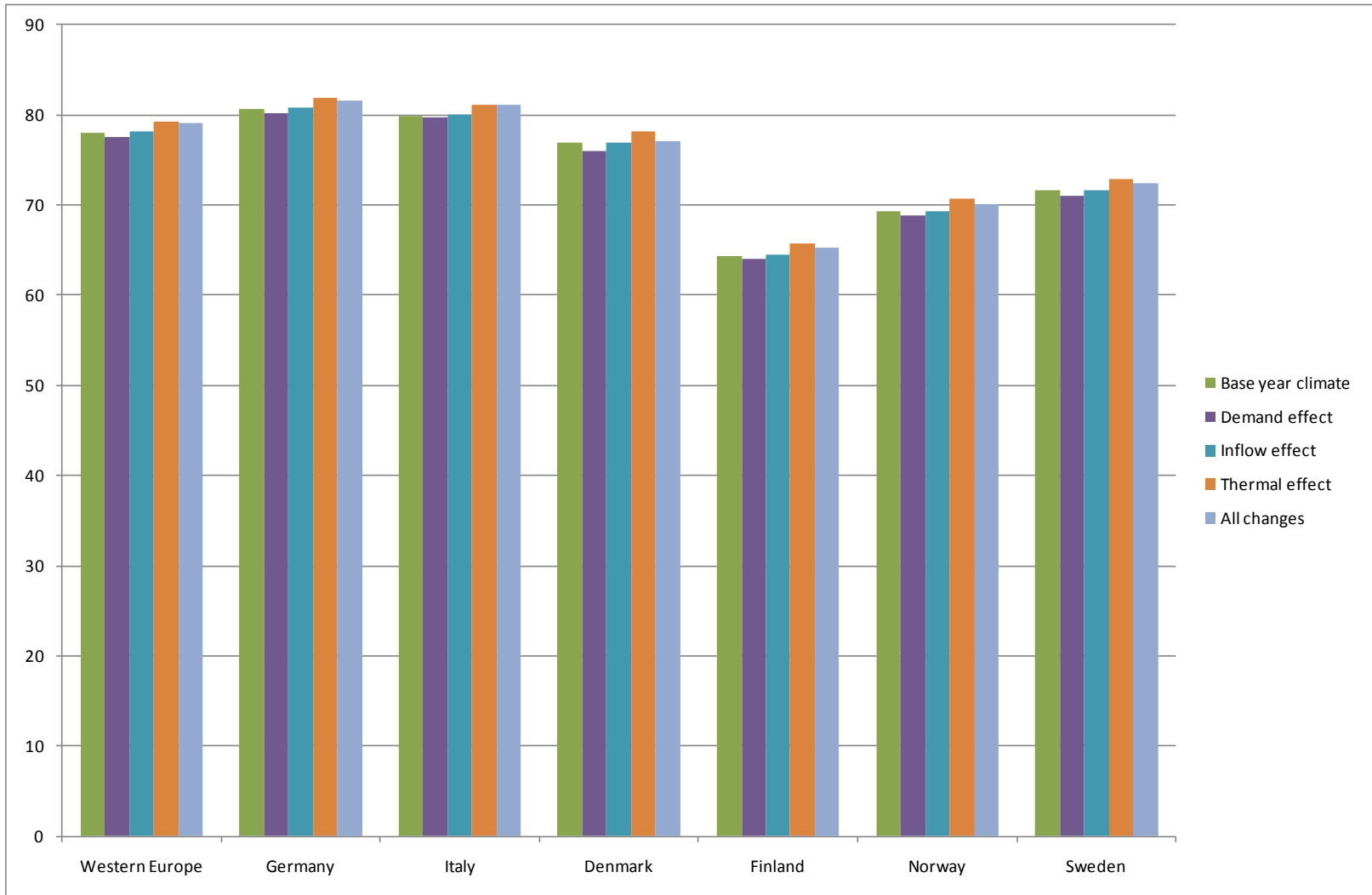
Effect on electricity production

Produksjon

- Samlet produksjon faller med 4 %, primært pga. etterspørselseffekten
- Forskjeller mellom land
  - Lavere produksjon i Tyskland (termiske verk)
  - Omtrent uendret produksjon i Sverige (blandede teknologier)
  - Økt produksjon i Norge (økt tilsig på vann)

Effect on electricity prices

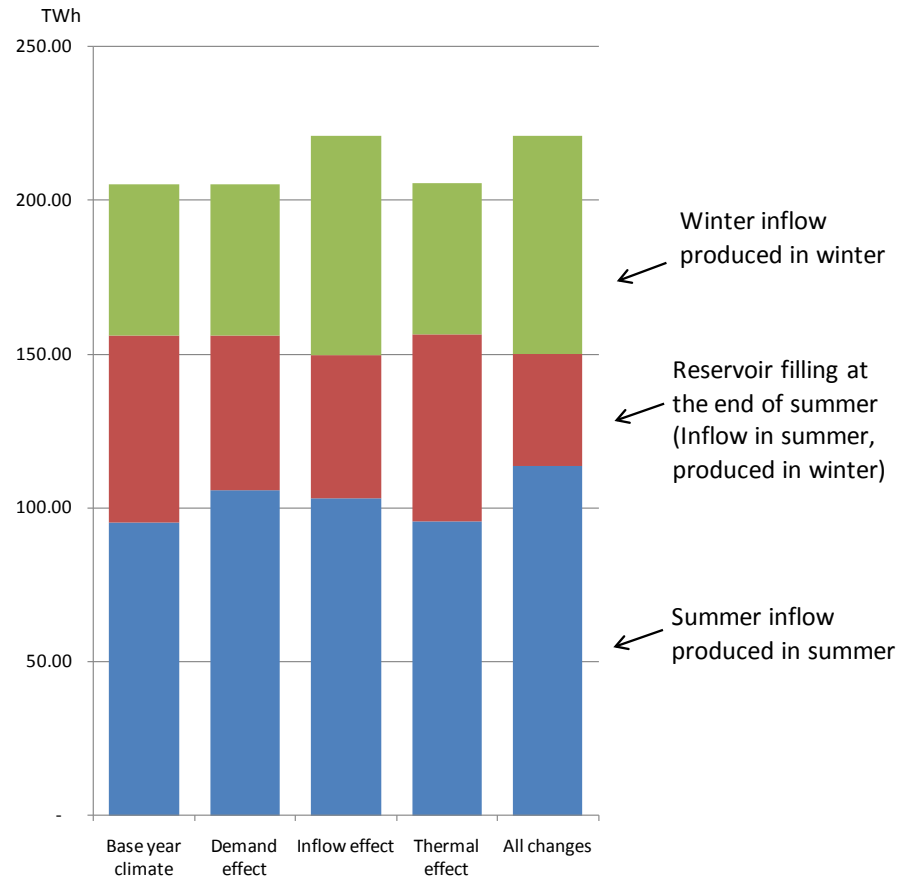
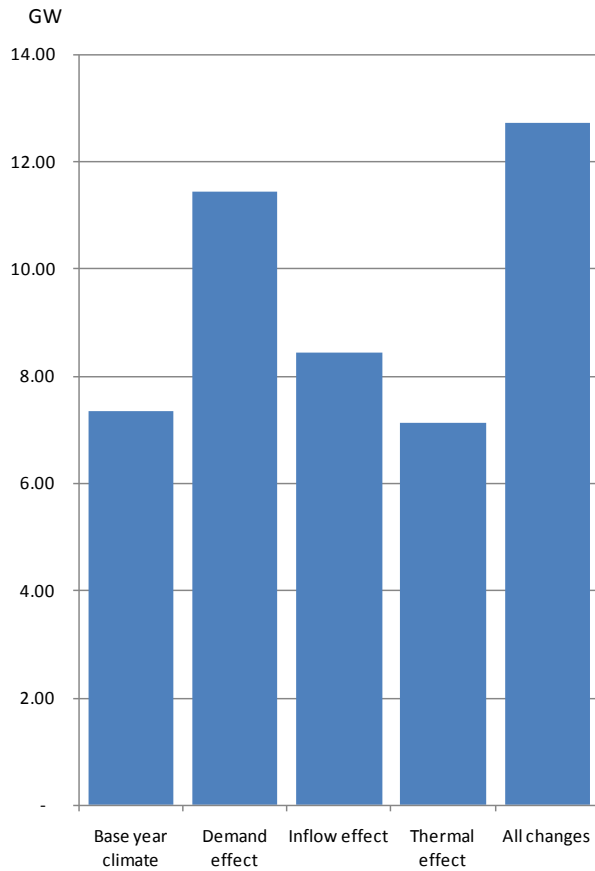

Priser

- Produsentprisen på kraft i Vest-Europa stiger med 1 %
  - 2 % høyere produsentpriser om sommeren
- Modellen fanger ikke opp kortsiktige prisvariasjoner. Får derfor heller ingen effekt av dette som følge av endret klima.

Effect on a) transmission capacity Nordic border and b) Nordic reservoir filling

Handelseffekter

- Eksport i modellen hvis arbitrasjegevinst
- Små kvantumseffekter, og derfor generelt små handelseffekter
- Men: Nordens nettoeksport av kraft doubles
  - Int. linjekapasitet ut av Norden - som bestemmes ut fra lønnsomhet - nesten doubles
  - Uten denne utbyggingen vil produsentprisen i Norge falle med 33 % - mer vann og lavere innenlandsk etterspørsel.

Handelseffekter, forts.

- Norden skiller seg ut:
  - Vinter: Økt vanntilgang, lavere etterspørsel
  - Sommer: Mindre overføring av vann til vintersesongen. Økt eksport for å møte økt etterspørsel i Europa.
  - Redusert behov for overføringskapasitet i Norden.

Oppsummering

- Små effekter på kvanta og priser av endret klima
- Unntaket er Norden – stor effekt på optimale kapasiteter
  - Lønnsomt med nye kraftlinjer fra Norden
  - Mindre behov for reservoar.